

NCD-201411

Seat No. _____

M. A. (Education) (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May - 2017

Paper - I : Research Methodology - II

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

- ૧ નીચેના દરેક પ્રશ્નના ટૂંકમાં જવાબ લખો : ૧૬
- (૧) સળંગસૂત્રી અને આડછેદી પદ્ધતિઓ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
- (૨) નમૂનાની પ્રમાણભૂલ એટલે શું ?
- (૩) વિકાસાત્મક સંશોધન પદ્ધતિનાં લાભાલાભ જણાવો.
- (૪) કારણ-તુલનાત્મક સંશોધન પદ્ધતિ અને સહસંબંધાત્મક સંશોધન પદ્ધતિની સામ્યતા અને ભેદ જણાવો.
- (૫) ઐતિહાસિક સંશોધન પદ્ધતિનાં સંદર્ભમાં પ્રાથમિક અને ગૌણ સંદર્ભ સ્થાનોનો અર્થ જણાવો.
- (૬) નિદર્શ પસંદગીમાં અવારનવાર થતી ભૂલોની ચર્ચા કરો.
- (૭) ગુણાત્મક સંશોધન એટલે શું ?
- (૮) વ્યક્તિ અભ્યાસના હેતુઓ જણાવો.
- ૨ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : (કોઈ પણ આઠ) ૨૪
- (૧) પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (૨) ગુણાત્મક સંશોધન પદ્ધતિમાં માહિતી પૃથક્કરણની બે રીતોનાં નામ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (૩) વ્યક્તિ અભ્યાસ પદ્ધતિનાં સોપાનો લખો.
- (૪) નોંધ લખો : ઝૂમખાં નમૂના પસંદગી.
- (૫) સંખ્યાત્મક અને ગુણાત્મક સંશોધનોનો તફાવત જણાવો.
- (૬) પ્રાયોગિક યોજનાઓમાં મુખ્ય પ્રકારોમાં રહેલો તફાવત સમજાવો.
- (૭) અનુક્રમ માપપદ્ધતિ સમજાવો.
- (૮) સ્તરીકૃત આકસ્મિક નમૂના પસંદગીની મર્યાદા જણાવો.
- (૯) ઓળખ માપપદ્ધતિ સમજાવો.
- (૧૦) સ્તરીકૃત આકસ્મિક નમૂના પસંદગી પદ્ધતિ ઝૂમખાં નમૂના પસંદગી પદ્ધતિથી કઈ રીતે જુદી પડે છે ?

- (૧) પ્રાયોગિક સંશોધનમાં અંકુશ એટલે શું ? અંકુશ મેળવવાની વિવિધ પદ્ધતિઓ જણાવો.
- (૨) કોઈ એક સંશોધન સમસ્યા પસંદ કરી, સર્વેક્ષણ સંશોધન પદ્ધતિથી તે સંશોધન સમસ્યા હાથ ધરવાનાં સોપાનો જણાવો.
- (૩) આંશિક પ્રાયોગિક યોજનાઓ એટલે શું ? કેટલીક આંશિક પ્રાયોગિક યોજનાઓનાં નામ આપી સમજાવો.
- (૪) દ્વિસ્તરીય વ્યાપવિશ્વના નમૂનાનું કદ નક્કી કરવા માટે ગણતરીમાં લેવાતા આધારો સમજાવો અને નમૂનાનું કદ નક્કી કરવાનું સૂત્ર અને તેમાં આવતી સંજ્ઞાઓ જણાવો.
- (૫) સ્તરીકૃત આકસ્મિક નમૂના પસંદગીની રીતના સંદર્ભમાં નીચેના મુદ્દાઓ સમજાવો :
- (અ) સ્તરીકૃત આકસ્મિક નમૂના પસંદગીની સંકલ્પના
- (બ) આ પદ્ધતિ આકસ્મિક નમૂના પસંદગીની કઈ મર્યાદા દૂર કરે છે ?
- (ક) પ્રત્યેક સ્તરમાંથી પાત્રો કઈ રીતે પસંદ થઈ શકે ?
- (ડ) પ્રત્યેક સ્તરમાંથી કેટલા નમૂના પસંદ કરવા જોઈએ તે અંગેની જરૂરી વિગતો સમજાવો.
- (૬) નીચેના મુદ્દાઓ અંગે નોંધ લખો :
- (અ) શાખા સર્વેક્ષણ
- (બ) વ્યવસાય પૃથક્કરણ
- (ક) દસ્તાવેજી સર્વેક્ષણ
- (ડ) જનમત સર્વેક્ષણ
- (ઈ) સામાજિક સર્વેક્ષણ.
- (૭) નમૂના પસંદગીનું મહત્ત્વ અને સારા નમૂનાની લાક્ષણિકતાઓ લખો.
- (૮) ગુણાત્મક સંશોધનનો અર્થ લખી, ગુણાત્મક સંશોધનની પદ્ધતિઓને ટૂંકમાં સમજાવો.

ENGLISH VERSION

- 1 Answer briefly : 16
- (1) State the differences between longitudinal and cross sectional studies.
 - (2) What is sampling error ?
 - (3) State advantages and disadvantages of development research method.
 - (4) State uniqueness and differences of causal comparative method and co-relational method of research.
 - (5) State the meaning of primary and secondary resources with reference of historical method.
 - (6) Discuss the mistakes often made in a selection of sampling.
 - (7) What is qualitative research ?
 - (8) State objective of a case-study.
- 2 Answer questions of the following : (any **eight**) 24
- (1) Explain the importance of the experimental research.
 - (2) Give the two techniques of data analysis in qualitative research method, explain with illustration.
 - (3) Write steps of case study research method.
 - (4) Write a note : Cluster Sampling Technique.
 - (5) Explain the difference between numerical and qualitative research.
 - (6) Explain the difference in the main types in experimental plans.
 - (7) Explain Ordinal scale.
 - (8) State the limitations of Stratified Random Sampling method.
 - (9) Explain Nominal scale.
 - (10) How is Stratified Random Sampling method different from Cluster Sampling method ?

3 Answer in detail : (any six)

30

- (1) What is control in experimental research ? Explain different methods to gain control.
- (2) Select any one problem and state steps of survey method to handle that problem.
- (3) What are Quasi Experimental Designs ? Give names of some Quasi Experimental designs.
- (4) Explain the basis for consideration in bilevel universe and explain the formula for determining the sample size and also explain signs in it.
- (5) Explain the following points with reference to Stratified Random Sampling :
 - (a) Concept of Stratified Random Sampling.
 - (b) Which limitation of Random Sampling Method is removed by this method ?
 - (c) How subjects can be selected from each strata ?
 - (d) Explain necessary detail of choosing how much to sample from each strata ?
- (6) Write a note about the following points :
 - (a) Branch survey
 - (b) Job analysis
 - (c) Documentary analysis
 - (d) Public opinion surveys
 - (e) Community surveys.
- (7) Write the importance of sample selection and good sample features.
- (8) Write concept of qualitative research and give short explanation for methods of qualitative research.